

Titel: Overvågning af trane <i>Grus grus</i> som ynglefugl			
Dokumenttype: Teknisk anvisning	TA. nr.: A128	Version: 1	Oprettet: 01.02.2014
Stefan Pihl, Thomas Eske Holm, Johnny Kahlert & Bjarne Søgaard Aarhus Universitet	Gyldig fra: 01.04.2014		
	Sider: 8		
	Sidst ændret:		
TA henvisninger			

0 Indhold

1 Indledning	2
2 Metode	2
2.1 Tid, sted og periode	2
2.2 Udstyr	2
2.3 Procedure	3
2.3.1 Stam- og kortdata	3
2.3.2 Observationer	3
3 Databehandling	5
4 Kvalitetssikring	5
4.1 Kvalitetssikring af data og datafløvelse	5
5 Referencer	6
6 Bilag	6
6.1 Feltskema	6
7 Oversigt over versionsændringer	8

Udgået 15. marts 2017

1 Indledning

Formålet med denne tekniske anvisning (TA) er at angive en standardiseret og reproducerbar metode til at gennemføre overvågningen af ynglende trane. Denne TA bygger overvejende på den tekniske anvisning til overvågning af ynglefugle under NOVANA i perioden 2004-2009 (Pihl & Kahlert 2004).

Trane er fåtallig ynglefugl i Danmark, som yngler i alle landsdele. Arten er opført på Fuglebeskyttelsesdirektivets Bilag 1. Bevaringsstatus for trane blev vurderet, gunstig, ved en foreløbig vurdering af national bevaringsstatus for fuglearter i 2003 (Pihl m.fl. 2003).

2 Metode

Overvågning af trane foretages af Naturstyrelsens (NST) enheder gennem optællinger af ynglepar i potentielle ynglemråder, Intensiv 1. Overvågningen består af basisovervågning.

Basisovervågning

Basisovervågning omfatter bestandsstørrelse og udbredelse.

2.1 Tid, sted og periode

Undersøgelsesområdet omfatter hele landet såvel i som udenfor EF-fuglebeskyttelsesområder.

Overvågning af arten gennemføres ved kortlægning af yngleaktive par i perioden 1. april til 30. april. Dage med vedvarende regn, tåge og eller stærk blæst er uegnede til disse observationer.

Det overordnede undersøgelsesområde for trane består af kendte ynglelokaliteter for arten siden 1980 samt potentielle lokaliteter med konstateret forekomst af trane. Tranen forventes at forsatte den ekspansion, som har kunnet opleves i 2004-2009. Potentielle områder udgøres af moser herunder hedemoser, ellesump, eng, hængesæk eller rørbevoksede søbredder til placering af reden, og mosaiklandskaber med moser, skovmoser, enge og marker til fouragering.

2.2 Udstyr

Ved optælling medbringes håndkikkert (7-12 X forstørrelse) og teleskop (20-30 X forstørrelse). Derudover medbringes GPS, kort eller ortofoto til positionering af observationer, feltskema og skriveredskaber.

2.3 Procedure

2.3.1 Stam- og kortdata

Inden ynglesæsonen udarbejdes en oversigt over kendte og potentielle ynglelokaliteter. Oversigten udarbejdes på baggrund af den lokale viden i NST-enhederne suppleret i rimeligt omfang med viden om tranens forekomst i Danmark, som kan findes via DOFbasen. Der kan suppleres med materiale hentet via offentliggjorte artikler, atlaskortlægning og kontakter til lokale eller DOFs caretakere. Oversigten holdes løbende ajourført og danner grundlag for følgende års overvågninger af arten.

Så vidt muligt benyttes stednavne anvendt i DOFbasen. Hvis ynglelokaliteten ikke har et officielt stednavn som fremgår af kort fra Kort- og Matrikelstyrelsen, navngives ynglelokaliteten med henvisning til nærmeste stednavn, fx "Mose SØ for Pindstrup".

Arealet, hvor arten planlægges eftersøgt, integreres som polygon på feltkort (landkort eller ortofoto).

2.3.2 Observationer

Ynglelokalitetens stednavn, ansvarlig myndighed for overvågningen og dato registreres på feltskema (bilag 6.1).

Arten observeres lettest i den periode hvor parrene etableres og i ungetiden. De potentielle yngleområder overvåges efter én af følgende metoder afhængig af områdets beskaffenhed:

1. Overvågning fra højereliggende observationspunkt med godt udsyn. Udvalgelsen af observationspunkter skal ske, således at så stor en del af optællingsområdet som muligt dækkes.
2. Overvågning ved gennemgang af området til fods. Dette er fx relevant i flade tilgroede hede- eller moseområder, hvor der ikke findes egnede observationspunkter. Ruterne fastlægges på forhånd på et kort, således at alle potentielle delområder overvåges ved gennemgang af området langs ruten. Ruten vil oftest være bestemt af geografiske elementer i landskabet, f.eks. markskel, læhegn, vandløb, fugtige områder, småsøer etc. Afstanden mellem de enkelte ben på ruten bør ikke være større, end at alle ynglefugle (i hvert fald teoretisk) vil kunne opdages. Ved ændringer i områdets topografi eller fugtighedsforhold kan det være nødvendigt at ændre den planlagte rute.

Observationspunkter samt observationer af enkeltfugle, par eller reder indtegnes på kort. Observationstiden på de enkelte positioner er 20 min. Yngleforekomster opgives i sikre, sandsynlige og mulige ynglepar. Definitionerne på disse kategorier følger med enkelte tilføjelser Grell (1998):

Sikkert ynglefund:

- Tydelig afledningsadfærd hos gamle fugle
- Fund af frisk brugt rede fra samme år
- Gamle fugle med føde til ungerne/direkte ungefodring
- Gamle fugle, der flyver til og fra rede under omstændigheder, der tyder på, at reden er besat
- Øvrige omstændigheder, der tyder på, at en rede er besat
- Rede med æg eller friske æggeskaller
- Rede med unger eller dununger.
- Ungeførende adulte fugle

Sandsynligt ynglefund:

- Syngende han hørt i ynglesæsonen
- Fugle (eller par), der tilsyneladende hævder territorium
- Parringsadfærd
- Ængstelig kalden fra gamle fugle, der gør det sandsynligt, at der er rede eller unger i nærheden
- Redebyggende fugle
- Fugle, der samler redemateriale eller ses med redemateriale i næbbet

Muligt ynglefund:

- Fugle set i yngletiden i mulig ynglebiotop uden at noget tegn på ynglen i øvrigt er bemærket.

Afhængig af området's åbenhed og observationspunkternes højde over området anvendes ét observationspunkt pr. 20-50 ha egnet habitat. Efterfølgende foretages der en vurdering af hvor stor en andel af lokaliteten, der er overvåget.

Når en trane observeres, indtegnes observationen på kortet. Kompas og anvendelse af sigtepunkter kan være nyttige hjælpemidler under feltarbejdet til kortlægning af observerede fugle. Det overvågede areal indtegnes på kort til digitalisering som polygon i Naturdatabasen.

3 Databehandling

Data fra feltskemaet (Bilag 6.1) overføres til indtastningsfladen for trane i Naturdatabasen under Danmarks Miljøportal og tilknyttes GIS-polygon for overvågningsarealet via NaturAppl. På Danmarks Miljøportal findes nærmere oplysninger om indtastning og redigering af data.

Registreringer af trane, som FDC-Bio måtte gøre under overvågnings- eller forskningsaktiviteter, vil være til rådighed for relevante myndigheder eller blive indtastet i Danmarks Naturdata.

4 Kvalitetssikring

4.1 Kvalitetssikring af data og dataaflevering.

I forbindelse med håndtering af naturdata er der defineret en kvalitetssikringsprocedure, der omfatter selve indtastnings- og redigeringsprocessen, men også det videre forløb i forbindelse med godkendelse af data på kommunalt, regionalt og fagdatacenterniveau understøttes af systemet. Se nærmere oplysninger herom på Miljøportalen.

Der vil desuden blive udarbejdet en datateknisk anvisning for kvalitetssikring af terrestriske NOVANA-data i Naturdatabasen. Nærværende TA vil blive opdateret med et link til den datatekniske anvisning, når denne foreligger.

5 Referencer

Grell, M.B. 1998. Fuglenes Danmark. – Gads Forlag. 825 s.

Pihl, S., Clausen, P., Laursen, K., Madsen, J. & Bregnballe, T. (2003):
Bevaringsstatus for fuglearter omfattet af EF-fuglebeskyttelsesdirektivet
2003. Danmarks Miljøundersøgelser. - Faglig rapport fra DMU, nr. 462. 130
s.

Pihl, S. & Kahlert, J. (2004): Teknisk anvisning for overvågning af
ynglefugle. 2.0. Danmarks Miljøundersøgelser. - Teknisk anvisning fra
DMU's Fagdatacenter for Biodiversitet og Terrestrisk Natur F1. 69 s.

Søgaard, B., Skov, F., Ejrnæs, R., Nielsen, K. E., Pihl, S., Clausen, P.,
Laursen, K., Bregnballe, T., Madsen, J., Baatrup-Pedersen, A., Søndergaard,
M., Lauridsen, T.L., Møller, P.F., Riis-Nielsen, T., Buttenschøn, R.M.,
Fredshavn, J., Aude, E. & Nygaard, B. 2005. Kriterier for gunstig
bevaringsstatus. Naturtyper og arter omfattet af EF-habitatdirektivet & fugle
omfattet af EF-fuglebeskyttelsesdirektivet. - Faglig rapport fra DMU, nr.
457, 2. udgave. 462 s.

6 Bilag

6.1 Feltskema

Bilag 6.1 se næste side

BILAG 6.1	TRANE feltskema	NOVANA
-----------	-----------------	--------

Version 1 gældende fra 01.04.2014

Stamdata	
Dato:	
Ansvarlig myndighed:	Inventør:

Kortdata
Stednavn:
Det undersøgte/overvågede område indtegnes på kort til senere registrering som polygon i Naturdatabasen.

Overvågningsdata					
Mulig ynglelokalitet besøgt, men ingen yngrefugle registreret ☐					
Antal ynglepar			Observationspunkt		Bemærkninger (f.eks. antal rugende fugle, unger mv.)
Sikkert	Sandsynligt	Muligt	TMx	UTMy	

7 Oversigt over versionsændringer

Version	Dato	Emne:	Ændring:

Udgået 15. marts 2017